

## DATIEFCONSTRUCTIES IN HET OUDFRIES

Laura Bruno, Universiteit Gent

In de secundaire literatuur wordt de Engelse term *dative experiencer* gebruikt om een functie van de datiefnaamval aan te duiden waarmee wordt aangegeven dat een referent, meestal een levend wezen, op een persoonlijk vlak bij een *verbal event* is betrokken (see Allen 2019); vaak vindt het optreden van de *verbal event* plaats buiten de macht van de referent zelf, zodat de referent geen actieve rol speelt bij de gebeurtenis, maar haar alleen ervaart. In het Nederlands kennen we deze constructie uit zinnen zoals “hij hangt me de keel uit” of het verouderde “de oren waren hem bevroren”.

Mijn doctoraatonderzoek heeft tot doel het gebruik van *dative experiencers* in het Oudfries vanuit vergelijkend perspectief te beschrijven en te analyseren. Hoewel voor vele Indo-Europese talen dit reeds grondig bestudeerd is (Van Belle & Van Langendonck 1996, 1998; Burridge 1996; Rákosi 2006; Allen 2019), bestaat zo’n studie voor het Oudfries nog niet. Vooral de vergelijking met de naburige talen, zoals het Middelnederduits en het Middelnederlands, zal centraal staan. Daarmee beoogt dit onderzoek bij te dragen aan de vergelijkende grammatica van de West-Germaanse talen.

De data die ik voor mijn onderzoek heb verzameld komt uit een corpus van Oudfriesse wetsteksten die in handschriften van de dertiende tot vijftiende eeuw zijn overgeleverd. Ik heb deze data in de volgende zes semantische categorieën van werkwoordelijke gezegden ondergebracht:

a. Lichamelijke toestand

- (1) *Dauath him thet are therfon*  
verdooft hem-DAT het oor-NOM daarvan  
“Als zijn oor daardoor verdooft [...]” (R2 1, 6a; cf. Buma & Ebel 1963:124)

b. Geestelijke toestand

- (2) *Vrwaxt hir aeng monne sin hei*  
overgroeit hier enig man-DAT zijn woede-NOM  
“Als een man overwonnen wordt door woede [...]” (B 16b; cf. Buma & Ebel 1965: 30)

c. (Externe) bezitting

- (3) *Jef him sine clathar wet werthat*  
als hem-DAT zijn kleren-NOM nat worden  
“Als zijn kleren nat worden [...]” (B 209; cf. Buma & Ebel 1965: 110)

d. Gebrek

- (4) *Jef hem friunda berste*  
als hem-DAT verwanten-GEN ontbreekt  
“Als hij geen verwanten heeft [...]” (F IV, 6; cf. Sjölin 1970: 105)

e. Toeval

- (5) *thet him thiu brond ieftha thiu thiuethe*  
dat hem-DAT de brand-NOM of de diefstal-NOM  
*esken si*  
gebeurd is  
“[...] dat hij het slachtoffer is geworden van brandstichting of diefstal” (R2 VII, 10; cf. Buma & Ebel 1963: 154)

f. Genoegen

- (6) *ther him allere.best hacie*  
wat hem-DAT allerbest behaagt  
“[...] wat hij het leukst vindt” (H1 XXIII, 40; cf. Hoekstra 1950: 171)

In deze lezing zal ik de voorlopige uitkomsten van mijn onderzoek presenteren en de implicaties van deze onderzoeksresultaten voor de ouderdom van deze constructie in het West-Germaans toelichten.

## Verwijzingen

Allen, C.L.

(2019). *Dative External Possessors in Early English*. Oxford: Oxford University Press.

Van Belle, W. & W. Van Langendonck

(1996). *The Dative. Volume 1: Descriptive Studies*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

(1998). *The Dative. Volume 2: Theoretical and Contrastive Studies*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Buma, W. & W. Ebel

(1963). *Das Rüstringer Recht. Altfriesische Rechtsquellen. Texten und Übersetzungen Band 1*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

(1965). *Das Brokmer Recht. Altfriesische Rechtsquellen. Texten und Übersetzungen Band 2*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Burridge, K.

(1996). “Degenerate cases of body parts in Middle Dutch”. In: Chappell, H. & W. McGregor (eds.): *The Grammar of Inalienability. A Typological Perspective on Body Part Terms and the Part-Whole Relation*. Empirical Approaches to Language Typology [EALT] 14; 679–710.

Hoekstra, J.

(1950). *De eerste en de tweede Hunsinger Codex*. The Hague: Martinus Nijhoff.

Rákosi, G.

(2006). *Dative experiencer predicates in Hungarian*. Utrecht: Utrecht University. (Doctoral dissertation)

Sjölin, B.

(1970). *Die “Fivelgoer” Handschrift*. The Hague: Springer.